

ปกติสังขยา

เอก	๑	ฉ	๖	ฉตตีส	๓๖
ทวิ	๒	สตต	๗	สตตตตีส	๓๗
ติ	๓	อฏจ	๘	อฏจตตีส	๓๘
จตุ	๔	นว	๙	เอกุน-อุนจตตافیส	๓๙
ปณจ	๕	ทส	๑๐	จตตافیส, ตافیส	๔๐

เอกาทส	๑๑	เอกจตตافیส	๔๑
ทวาทส, พารส	๑๒	เทวจตตافیส	๔๒
เตรส	๑๓	เตจตตافیส	๔๓
จตุททส, จุททส	๑๔	จตุจตตافیส	๔๔
ปณจทส, ปณณรส	๑๕	ปณจจตตافیส	๔๕
โสฬส	๑๖	ฉจตตافیส	๔๖
สตตรส	๑๗	สตตจตตافیส	๔๗
อฏจารส	๑๘	อฏจจตตافیส	๔๘
เอกุนวีสติ, อุนวีสติ	๑๙	เอกุน-อุนปณณาส	๔๙
วีส, วีสติ	๒๐	ปณณาส, ปณณาส	๕๐
เอกวีสติ	๒๑	ทส	๑๐
ทวาวีสติ, พาวีสติ	๒๒	วีส(ติ)	๒๐
เตวีสติ	๒๓	ตีส(ติ)	๓๐
จตุวีสติ	๒๔	(จต)ตافیส (จตตาลีส)	๔๐
ปณจวีสติ	๒๕	ปณณาส (ปณณาส)	๕๐
ฉพีสติ	๒๖	สฎฐี (สฎฐิ)	๖๐
สตตวีสติ	๒๗	สตตติ (สตตริ)	๗๐
อฏฐวีสติ	๒๘	อสีติ	๘๐
เอกุนตตีส, อุนตตีส	๒๙	นวุติ	๙๐
ตีส, ตีสติ	๓๐	สตี	๑๐๐
เอกตตีส	๓๑	สทสส์	๑,๐๐๐
ทวตตีส, พตตีส	๓๒	ทสทสส์, นหุติ	๑๐,๐๐๐
เตตตีส	๓๓	สตทสส์, ลกขี	๑๐๐,๐๐๐
จตุตตีส	๓๔	ทสสทสส์	๑,๐๐๐,๐๐๐
ปณจตตีส	๓๕	โกฏิ	๑๐,๐๐๐,๐๐๐

• PaliDict ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐ •

การแจกปกติสังขยา

เอก (๑) คุณนาม เอกวจนะ

ป.	เอโก	เอกา	เอกัง
ท.	เอกั	เอกั	เอกั
ต.	เอเคน	เอกาย	เอเคน
จ.	เอกสส	เอกาย*	เอกสส
ปณ.	เอกสฺมา เอกมฺหา	เอกาย	เอกสฺมา เอกมฺหา
ฉ.	เอกสฺส	เอกาย*	เอกสฺส
ส.	เอกสมิ เอกมฺหิ	เอกาย*	เอกสมิ เอกมฺหิ

เอก (๑) สัพพนาม ๒ วจนะ

แจกเหมือน ย ศัพท์ ยกเว้น อิต. เอก. จ. ฉ. เป็น *เอกิสฺสา* ส. เป็น *เอกิสฺส**

ทวิ (๒) ไตรลิงค์   อุก (ทั้ง ๒) ไตรลิงค์   ปณจ (๕) ไตรลิงค์

ป.	เทว *	ป.	อุโ	ป.	ปณจ
ท.	เทว *	ท.	อุโ	ท.	ปณจ
ต.	ทวิหิ	ต.	อุโหหิ	ต.	ปณจหิ
จ.	ทวินัน *	จ.	อุภินัน	จ.	ปณจนัน
ปณ.	ทวิหิ	ปณ.	อุโหหิ	ปณ.	ปณจหิ
ฉ.	ทวินัน *	ฉ.	อุภินัน	ฉ.	ปณจนัน
ส.	ทวิสฺ	ส.	อุโหสฺ	ส.	ปณจสฺ

* เป็น ทเว บ้าง ใช้ในคาถา

** เป็น ทวินัน บ้าง ใช้ในคาถา พบ ๑ แห่ง

ตั้งแต่ ปณจ (๕) ถึง อฏจารส (๑๘)

แจกอย่างนี้.

• แปลง ทวิ

เป็น พา- เช่น พารส (๑๒), พาวีสติ (๒๒), พตตีส (๓๒)

เป็น เทว- ทวา- เช่น ทวาทส (๑๒), เทววีสติ ทวาวีสติ ทวาวีส (๒๒), ทวตตีส (๓๒), เทวจตตافیส (๔๒), เทวปณณาส (๕๒), ทวาสฎฐี (๖๒), ทวาสตตติ (๗๒), ทวาสีติ (๘๒), เทวนวุติ (๙๒)

• จตุราสีติ ๘๔; สตี ๑๐๐, เอกสตี ๑๐๑ (ลบ อุตฺตร) (เอกสตี แปลว่า ๑๐๐ บ้าง)

ตั้งแต่ ทวิ จนถึง อฏจารส (๒-๑๘) เป็นพหุวจนะอย่างเดี่ยว เป็น ๓ ลิงค์

ตั้งแต่ เอกุนวีสติ ถึง อฏจนวุติ (๑๙-๔๘) เป็น เอกวจนะ อิตถิลิงค์ อย่างเดี่ยว

ติ (๓)

ป.	ตโย	อิต.	ตีสฺโส	นป.	ตีณิ
ท.	ตโย	อิต.	ตีสฺโส	นป.	ตีณิ
ต.	ตีหิ	อิต.	ตีหิ	นป.	ตีหิ
จ.	ติณณิ ติณณนฺ	อิต.	ตีสฺสนนฺ	นป.	ติณณณิ ติณณนฺ
ปณ.	ตีหิ	อิต.	ตีหิ	นป.	ตีหิ
ฉ.	ติณณิ ติณณนฺ	อิต.	ตีสฺสนนฺ	นป.	ติณณณิ ติณณนฺ
ส.	ตีสฺ	อิต.	ตีสฺ	นป.	ตีสฺ

จตุ (๔)

ป.	จตตารโ จตุโร	อิต.	จตสฺโส	นป.	จตตาริ
ท.	จตตารโ จตุโร	อิต.	จตสฺโส	นป.	จตตาริ
ต.	จตุหิ *	อิต.	จตุหิ	นป.	จตุหิ *
จ.	จตุณน	อิต.	จตสฺสนน	นป.	จตุณน
ปณ.	จตุหิ *	อิต.	จตุหิ	นป.	จตุหิ *
ฉ.	จตุณน	อิต.	จตสฺสนน	นป.	จตุณน
ส.	จตุสฺ	อิต.	จตุสฺ	นป.	จตุสฺ

* เป็น จตุหิ บ้าง ใช้ในคาถา

เอกุนวีสติ (๑๙) อิตถิลิงค์

เอก.

ป.	เอกุนวีสติ เอกุนวีสฺ	(ลงนคคหิตอวคคได้)
ท.	เอกุนวีสฺ	
ต.	เอกุนวีสาย	
จ.	เอกุนวีสาย	ตั้งแต่ เอกุนวีสติ (๑๙) ถึง อฏจนวุติ (๔๘)
ปณ.	เอกุนวีสาย	ถ้าเป็น อ การันต์ แจกอย่าง เอกุนวีสติ (๑๙)
ฉ.	เอกุนวีสาย	ถ้าเป็น อ การันต์ แจกอย่าง รตฺติ
ส.	เอกุนวีสาย	ถ้าเป็น อ การันต์ แจกอย่าง นาริ

เอกุนสตี (๔๙) ถึง อสงเขยฺย (๑๐^{๑๔}) แจกอย่าง กุส

โกฏิ (๑๐^๗) ปโกฏิ (๑๐^{๑๔}) โกฏิปปโกฏิ (๑๐^{๒๑}) แจกอย่าง รตฺติ

อกโขภินิ-ณิ (๑๐^{๕๒}) แจกอย่าง นาริ

ชนิดของปกติสังขยา

มิสสสังขยา สังขยาที่นับโดยการบวก (หรือลบ) กัน

(สังขยาคุณนาม+สังขยาคุณนาม) ใช้ จ-อริก ศัพท์ เช่น

เอกาทส (เอก+ทส ๑+๑๐ = ๑๑)

จ ศัพท์: เอก จ ทส จ **เอกาทส**

อริก ศัพท์: เอเกน อริกา ทส **เอกาทส**

เตตติส (ติ+ติส ๓+๓๐ = ๓๓)

จ ศัพท์: ตโย จ ติส จ **เตตติส**

อริก ศัพท์: ตีหิ อริกา ติส **เตตติส**

เอกุนวิสติ (วิสติ-เอก ๒๐-๑ = ๑๙)

เอเกน อุนา วิสติ **เอกุนวิสติ**

เอกุนปถจสตา โจรา (๕๐๐-๑ = ๔๙๙)

คุณิตสังขยา สังขยาที่นับโดยการคูณกัน

(สังขยาคุณนามxสังขยานาม) เช่น

ทวิสตานิ ทวิสต (ทวิxสต ๒x๑๐๐ = ๒๐๐)

เทว สตานิ ทวิสตานิ ทวิสต

จตุราสีตีสหสทานิ (จตุราสีติxสทส ๔x๑๐,๐๐๐)

จตุราสีติ สทสทานิ จตุราสีตีสทสทานิ

ทสสทสทส (ทสxสทสทส ๑๐x๑๐๐,๐๐๐ = ๑,๐๐๐,๐๐๐)

ทส สทสทสทานิ ทสสทสทส

สัมพันธสังขยา สังขยาที่นับโดยการสัมพันธ์กับบ่ออื่น ๆ

อฏฐสฏฐิสทสทสโก

(๖๘xพัน + ๑๐๐xพัน = ๑๖๘,๐๐๐)

อฏฐสฏฐิสทสทส ก จ สทสส สทสส ก จ **อฏฐสฏฐิสทสทสทส**

สทสส สัมพันธเข้ากับบ่อที่อยู่ข้างหน้าทุกบ่อ

สทต มนุสสโกฏิโย โกฏิแห่งมนุษย์ ท. ๗

สทต สัมพันธเข้ากับ -โกฏิโย

การจัดปกติสังขยา

จัดปกติสังขยาตาม

	นาม	ลิงค์	วจนะ	การแจกวิภัตติ
๑-๑๘		๓ ลิงค์	๑ เอกวจนะ ๒-๑๘ พหุวจนะ	๑-๔ แจกเฉพาะตน ๕-๑๘ แจกอย่าง <i>ปถจ</i>
๑๙-๙๘	คุณนาม*	อิตถิลิงค์	เอกวจนะ**	อ การันต์ แจกอย่าง <i>เอกุนวิส</i> อิ การันต์ แจกอย่าง <i>รตติ</i> อี การันต์ แจกอย่าง <i>นารี</i>
๙๙ - ∞		นปุงสกลิงค์		แจกอย่าง <i>กุล</i>
โกฏิ	นามนาม	อิตถิลิงค์	สองวจนะ	แจกอย่าง <i>รตติ</i>

• ๑-๙๘ เป็นคุณนาม ๙๙ ขึ้นไป เป็นนามนาม

* ๑-๔ ทำนว่าเป็นศัพท์นามด้วย (ตามนัยในคัมภีร์คัพทศาสตร์) และ

๑ เอกศัพท์ สัพพนาม เป็นได้สองวจนะ แจกอย่าง *ย* เว้นบางวิภัตติ

** เป็นเอกวจนะเฉพาะสังขยา ส่วนนามนามที่ถูกลบ เป็นพหุวจนะตามปกติ

สังเกตสังขยา

สังขยาที่นับโดยใช้สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เป็นที่รู้จักกันดีว่ามีจำนวนแน่นอน

ตายตัว มักใช้ในฉันท เช่น

จำนวน ๑ แทนด้วย จนท พระจันทร์, สุริย พระอาทิตย์, ภู แผ่นดิน

จำนวน ๒ แทนด้วย เนตต (นัยน์ตา), ทถถ (มือ), ปกข (ปีก)

จำนวน ๓ แทนด้วย กาล (อดีต อนาคต ปัจจุบัน), อคคิ (ไฟระเคะ โทะสะ โมะหะ)

อเนกสังขยา

สังขยาที่นับโดยการประมาณเอา เพราะมีจำนวนมาก ไม่ต้องการนับให้ละเอียดลงไป

เช่น สทสสเตโซ มีเดชนับพัน, สทสสรสิ มีรัศมีนับพัน

ปुरुณสังขยา

ป.	อิต.	นป.	
ปจโม	ปจมา	ปจม	ที่ ๑
ทุตโย	ทุตยา	ทุตย	ที่ ๒
ตติโย	ตติยา	ตติย	ที่ ๓
จตุตโถ	จตุตถิ	จตุตถ	ที่ ๔
ปถจโม	ปถจมา	ปถจม	ที่ ๕
ฉฐุโ	ฉฐุจา	ฉฐุจ	ที่ ๖
สทตโม	สทตมา	สทตม	ที่ ๗
อฏฐโม	อฏฐมา	อฏฐม	ที่ ๘
นวมโม	นวมมา	นวม	ที่ ๙
ทสโม	ทสมา	ทสม	ที่ ๑๐
เอกาทสโม	เอกาทสมี เอกาทสี-สี *	เอกาทสม	ที่ ๑๑
ทวาทสโม	ทวาทสมี	ทวาทสม	ที่ ๑๒
เตรสโม	เตรสมี เเตรสสี	เตรสม	ที่ ๑๓
จตุทสโม	จตุทสมี จตุทสสี-สี *	จตุทสม	ที่ ๑๔
ปถจทสโม	ปถจทสสี-สี ปถจทสสี-สี *	ปถจทสม	ที่ ๑๕
โสฬสโม	โสฬสสี	โสฬสม	ที่ ๑๖
สตรสโม	สตรสสี	สตรสม	ที่ ๑๗
อฏฐารสโม	อฏฐารสี	อฏฐารสม	ที่ ๑๘
เอกุนวิสติโม	เอกุนวิสติมา	เอกุนวิสติม	ที่ ๑๙
วิสติโม	วิสติมา	วิสติม	ที่ ๒๐
เอกวิสติโม	เอกวิสติมา	เอกวิสติม	ที่ ๒๑
...	...	...	...

• แปลง ฉฐุจ เป็น ฉฐุจม ได้ (ฉฐุจโม, ฉฐุจมี, ฉฐุจมิ)

* ลงนคคหิตอาคม; ทีฆะเป็น จาตุททสี จาตุททสี

ปुरुณสังขยาทั้งปวง เป็นคุณนาม เป็นได้ ๓ ลิงค์ เป็นเอกวจนะอย่างเดียว